

Ansökan om godkännande som huvudman

En fristående förskola eller fristående friliggande fritidshem är en verksamhet som inte är kommunal utan drivs av en privat anordnare, som till exempel ett bolag eller en förening. Den som driver den fristående förskolan/fritidshemmet kallas enskild huvudman. I skollagen förtydligas vilka förutsättningar en enskild ska uppfylla för att godkännas som huvudman för skolverksamhet. Skollagen ställer krav på att den som ansöker om godkännande som huvudman ska ha ekonomiska förutsättningar, kunskap om de förfaranden som gäller för verksamheten och vara lämplig (2 kap. 5 § skollagen (2010:800)).

Utbildningsnämnden i Uppsala kommun beslutar om vem som ska få bedriva förskola och friliggande fritidshem (som inte tillhör en grundskola) i kommunen.

Starta fristående förskola eller fristående friliggande fritidshem – från ansökan till beslut

Utbildningsnämnden ansvarar också för tillsynen av den verksamhet som de godkänner. Skolinspektionen ansvarar för godkännande och tillsyn av övrig skolverksamhet.

Nedan beskrivs de krav som kommunen, i enlighet med skollag och läroplan, ställer på den som ansöker om godkännande som huvudman för förskola eller fritidshem. I ansökan är frågorna fördelade under samma rubriker som nedan.

Ägar- och ledningsprövning

Personer i ägar- och ledningskretsen

Godkännande av huvudman grundar sig på en ägar- och ledningsprövning. För att få bedriva förskola eller fritidshem ska du som ansöker om godkännande genom erfarenhet eller på annat sätt ha förvärvat kunskap om de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt bedömas som lämplig.

I en sådan prövning gäller enligt 2 kap. 5 a §:

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten. Lag (2018:1158).

Ägande kan struktureras på många olika sätt och därför måste bedömningen av vem som har ett väsentligt inflytande göras samlat utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Som huvudregel kan dock en ägare anses ha ett väsentligt inflytande i ett aktiebolag om ägaren representerar mer än 10 procent av det röstberättigade aktiekapitalet. Om verksamheten bedrivs av en fysisk person ska han eller hon prövas.

Föreningar och stiftelser har inga ägare och därför omfattar prövningen, som utgångspunkt, styrelsen.

En anställd med en arbetsledande funktion, som till exempel en förskolechef, ingår inte i prövningen om det inte finns några omständigheter som talar för det. Kompetenskrav för sådana anställda regleras i särskild ordning i skollagen.¹

Den personkrets som omfattas av ägar- och ledningsprövningen ska redovisas i en separat bilaga till ansökan med en beskrivning av vilken funktion personer i kretsen har. Kommunens mall ska användas för sammanställningen.

Även om det finns ett godkännande från en tidigare prövning kommer en bedömning göras om ägar- och ledningskretsen har tillräcklig kunskap och är lämpliga att bedriva den aktuella verksamheten.

Erfarenhet eller på annat sätt förvärvat insikt

Krav på erfarenhet eller insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsprövning ska finnas kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva skolverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö och ekonomi.

I kommunens mall för sammanställning av ägar- och ledningskretsen ska du som ansöker ange vilken erfarenhet eller utbildning som du lägger till grund för den

¹ Regeringens proposition 2017/18:158, s. 48–49

kunskap som finns. Det ska även redovisas vilka personer inom ägar- och ledningskretsen som har kunskap inom olika områden och hur de fått kunskapen; genom erfarenhet eller på annat sätt.

Du kan också behöva visa att det inom ägar- och ledningskretsen finns kunskap om de ekonomiska regelverk som styr associationsformen, till exempel reglerna i årsredovisningslagen och aktiebolagslagen.

Varje enskild person behöver inte ha all erfarenhet eller kunskap som krävs. Det räcker med en samlad kompetens inom hela ägar- och ledningskretsen. Det är dock inte tillräckligt att kompetensen endast finns hos personalen.

Av sammanställningen av ägar- och ledningskretsen ska det på individnivå framkomma följande:

- kunskap om skollagstiftning
- arbetsrättslig och arbetsmiljörättslig kompetens
- ekonomisk kompetens, utifrån den associationsform som verksamheten ska bedrivas i exempelvis årsredovisningslagen (ÅRL), aktiebolagslagen (ABL) och annan på området viktig lagstiftning.

Både utbildning och erfarenheter ska redovisas och bilagor som styrker det ska bifogas ansökan, till exempel examensbevis, utbildningsbevis och/eller andra handlingar.

Lämplighet

Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas (2 kap. 5 § andra stycket). Kravet gäller var och en i ägar- och ledningskretsen. Det räcker med att en person i kretsen bedöms som olämplig utifrån till exempel tidigare brottslighet eller ekonomisk misskötsamhet för att kraven inte ska anses uppfyllda.

Kommunen kommer begära ut utdrag från belastningsregistret från Polismyndigheten för alla i ägar- och ledningskretsen, i enlighet med 16 b § förordningen (1991:1134) om belastningsregister.

För lämplighetsprövningen kan kommunen komma att inhämta upplysningar från Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Bolagsverket från de senaste tre åren.

Bedömningen innefattar även om någon inom ägar- och ledningskretsen varit inblandad i tidigare sanktion från tillsynsmyndighet.

Ekonomiska förutsättningar

För att bli godkänd som huvudman krävs också att du som ansöker har ekonomiska förutsättningar för att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten (2 kap. 5 § andra stycket 2). Det innebär bland annat att verksamheten ska kunna bära sina kostnader, ha utrymme för nödvändiga investeringar och bedriva en verksamhet med godtagbar kvalitet.²

² Sveriges kommuner och landsting (2018), *Välfärdsutredningen*, tillgänglig via:
<https://skl.se/demokratiledningstyrning/driftformervalfrihet/privatautforarekonkurrens/valfardsutredningen.16297.html#5.5683a81163c94abef06a973>

De ekonomiska förutsättningarna ska vara uppfyllda vid tillståndsprövning och fortlöpande. Ingår huvudmannen i en koncern beaktas även koncernens ekonomi.

Kommunens budgetmall ska användas för att redogöra för likviditets- och resultatbudgeten. Budgeten ska skickas med som bilaga till ansökan.

Förutsättningar att kunna följa de föreskrifter som gäller för utbildningen

För att få bedriva verksamhet i enskild regi finns även krav på att i övrigt ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Dessa efterfrågas i ansökan. Frågorna refererar till den lagtext och läroplan där kraven finns.